

Makalenin Türü : Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi : 01.05.2025
Kabul Tarihi : 17.09.2025

 <https://doi.org/10.29029/busbed.1689127>

AİT OLMA İHTİYACI ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE FORMUNUN PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ

Mehmet KAVAKLI ¹, Ahmet TEMEL²

ÖZ

Bu çalışmada Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin (AOİÖ) Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin Türkiye örnekleminde incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla iki farklı çalışma yürütülmüştür. Birinci çalışmada ölçeğin faktör yapısı incelenerek geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Birinci çalışmanın örneklemini 453 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin yakın bir kavram olan genel aidiyet ile teorik olarak ilişkili ancak konsept olarak farklı bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ait olma ihtiyacının görmezden gelinme, kişiliğin duygusal tutarsızlık, uyumluluk boyutları ile pozitif yönde dışadönüklük ile ise negatif yönde anlamlı ilişkili olduğu tespit edilmiştir. İkinci çalışmada ise ölçeğin birinci çalışmada elde edilen faktör yapısına ilişkin doğrulayıcı faktör analizi yürütülmüştür. İkinci çalışmanın örneklemini ise 347 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin Türkçe formunun ölçeğin orijinal çalışmasına benzer şekilde tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu ve psikometrik özelliklerinin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her iki çalışmadan elde edilen sonuçlar Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin psikometrik özelliklerinin Türkiye popülasyonu için kabul edilebilir olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Ait olma, Aidiyet, Kişilik, Ölçek uyarlama

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, mehmetkavakli15@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8876-3966>

² Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, ahmettemel41@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6336-7091>

Article Type : Research Article
Date Received : 01.05.2025
Date Accepted : 17.09.2025

 <https://doi.org/10.29029/busbed.1689127>

PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE TURKISH FORM OF THE NEED TO BELONG SCALE

Mehmet KAVAKLI¹, Ahmet TEMEL²

Abstract

This study aimed to adapt the Need to Belong Scale (NBS) into Turkish and evaluate its psychometric properties in a Turkish population. For this purpose, two separate studies were conducted. In the first study, involving 453 university students, the factor structure of the scale was examined, and its validity and reliability were assessed. The Need to Belong Scale was found to be theoretically related to general belongingness, a similar construct, yet conceptually distinct as a measurement tool. Furthermore, it was discovered that the need to belong was significantly and positively associated with being ignored, neuroticism, and agreeableness, while it was negatively related to extraversion. In the second study, which included 347 university students, confirmatory factor analysis was used to test the factor structure identified in the first study. Results indicated that the Turkish version of the Need to Belong Scale retained the single-factor structure of the original scale and demonstrated satisfactory psychometric properties. The findings from both studies indicated that the Need to Belong Scale's psychometric properties were appropriate for the Turkish population.

Keywords: Need to belong, Belongingness, Personality, Scale adaptation

¹ Assistant Professor, Necmettin Erbakan University, Faculty of Social and Human Sciences, mehmetkavakli15@mail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8876-3966>

² Assistant Professor, Gümüşhane University, Faculty of Letters, ahmettemel41@mail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6336-7091>

1. GİRİŞ

İnsanoğlu, tüm canlılar arasında en çok sosyal etkileşime açık olan varlık olarak bilinmektedir. Bu nedenle yaşamları boyunca diğer kişilerle sürekli etkileşim içerisinde bulunarak diğer varlıkları hem etkiler hem de onlardan etkilenir. Bu bağlamda insanlar yaşamları boyunca birbirlerinden etkilenecek farklı davranışlar sergileyebilmektedirler. Baumeister ve Leary (1995) tarafından yapılan kapsamlı bir incelemede, aidiyet ihtiyacının, bireylerin psikolojik iyilik hali, duygusal denge, toplumsal etkileşim ve grup üyeliği gibi birçok farklı alanla güçlü bir ilişkiye sahip olduğu ortaya konmuştur. Sosyal bağların kurulması ve sürdürülmesi, yalnızca sosyal etkileşimlerin sıklığıyla değil, aynı zamanda bireylerin bu etkileşimlerden nasıl bir duygusal doyum elde ettikleriyle de ilgilidir. İnsanlar, kendilerini bir gruba ait hissettiklerinde daha güvenli, daha sağlıklı ve daha mutlu olurlar (Cohen & Wills, 1985). Bu açıdan bireylerin grup içerisinde kendilerini değerli görmeleri noktasında aidiyet ihtiyacının önemi kaçınılmaz görülmektedir. Bu kapsamda insan ilişkilerini düzenleme ve yönetme konusunda oldukça fazla kuram yer almaktadır. Bu kuramların bazıları psikolojik, fizyolojik ve biyolojik alanlarda ilişkileri açıklamaya çalışmaktadır (Ryan & Deci, 2000). Birey, içinde yer aldığı toplumla özdeşleşerek ve ilişkileri anlamlandırarak psikolojik ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır (Göçener, 2010; Nigar, 2014). Yine benzer olarak yaşanan toplumda kişilerarası ilişkilerde kendini ait hissetme ihtiyacı da bireylerin var olma ve uyumları için oldukça önemli görülmektedir (Shifron, 2010). Bu bağlamda bireylerin bu ihtiyaçlarının karşılanması psikolojik doyum, haz ve rahatlama gibi durumları beraberinde getirmektedir.

Aidiyet kavramının diğer kavramlarla olan ilişkileri değerlendirildiğinde bileşenleri, yordayıcıları ve sonuçları bakımından çok karmaşık bir yapıya sahip olduğu söylenebilir (Allen vd., 2021; Baumeister & Leary, 1995). Bu karmaşıklığın ana sebebi aidiyetin her zaman olumlu bir şey olmadığı ve bazı durumlarda (diğer grupların üyelerini ötekileştirerek aidiyet duygusunun oluşması) olumsuz bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Allen, 2020). Yani aidiyetin işleyişinde oluşan bu farklılıklar, toplumsal bütünlüğü ve bireyin sağlıklı ilerleyişini tehdit edebilecek şekilde ortaya çıkabilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde bireyin gruba katılması aidiyet kavramı ile tanımlanırken, bireyin gruba katılma motivasyonu ise ait olma ihtiyacı olarak tanımlanmaktadır (Baumeister & Leary, 1995). Aidiyet ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında ise yaygın olarak kabul görme, saygı görme vb. amaçlarla sosyal gruplara ve topluluklara üye ve dahil olma şeklinde görülmektedir (Allen, 2020; Allen & Bowles, 2012; Slaten vd., 2016).

Normal yaşantılara sahip tüm bireyler kabul edilmeyi ve sosyal gruplara ait olmayı arzulasa da insanlar, kabul görme ve ait olma arzularının düzeyi bakımından farklılık gösterebilir. Bazı insanlar sadece birkaç ilişkiyle bu istekleri giderir ve bu istekler dışındaki ilişkilerle pek ilgilenmezken, bazı insanlar ise güçlü bir kabul ve aidiyet ihtiyacı hissedebilir. Bu nedenle çok daha fazla sayıda ilişki arar, başkaları tarafından nasıl değer gördükleri konusunda endişelenir ve kişilerarası ilişkileri sürdürmek için çok çaba harcarlar (Kelly, 2001). Bu açıdan bu farklılıkların nedenlerini ortaya koyabilmek için araştırmacılar tarafından uzun zamandan beri ilişki kurma ihtiyacı, sosyalleşme, diğer bireylerle ortak hareket etmenin gerekliliği gibi alanlarda birçok çalışma yapılmıştır (Cheek & Buss, 1981; Eaton & Funder, 2003; Hill, 1987). Son yıllarda yapılan çalışmalarda, aidiyet ihtiyacının bireyin psikolojik sağlığı, yaşam doyumu ve duygusal düzenlemesi üzerinde doğrudan etkili olduğunu göstermektedir (Oyanedel & Paez, 2021; Vansteenkiste & Ryan, 2020). Yine benzer şekilde bazı kuramcılar, ait olma ve ait olma ihtiyacını farklı noktalardan ele alarak bireylerin sosyal ve psikolojik açıdan nasıl etkilendiğini ve başarılı veya başarısızlık ile sonuçlanabileceği ile ilgili bazı teoriler geliştirmişlerdir. Bu teorilerden biri alanda da çok bilinen Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi diğeri ise Alderfer'in ERG (Existence, Relatedness, and Growth) modelidir. Maslow'un (1943) ihtiyaçlar hiyerarşisinde sosyal ihtiyaçlar kategorisinde yer alan aidiyet, bireylerin yalnızlık, dışlanma veya topluluklardan izole olma gibi olumsuz sosyal durumlarla karşılaştıklarında yoğun bir şekilde hissedilen ve insanların psikolojik sağlığını doğrudan etkileyen bir ihtiyacı temsil etmektedir. Maslow'a göre, fizyolojik ve güven ihtiyaçlarının ardından gelen aidiyet ihtiyacı, bireyin kendini iyi hissetmesi ve sağlıklı ilişkiler kurabilmesi açısından kritik bir rol oynar. Bu hiyerarşik yapı, günümüzde hâlâ geçerliliğini korumakta olup, özellikle pandemi sürecinde artan sosyal izolasyonun bireylerin ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkileriyle doğrulanmıştır (Luchetti et al., 2020). Bu bağlamda, aidiyet ihtiyacı hem bireyin içsel deneyimlerini hem de sosyal çevresiyle kurduğu etkileşimleri şekillendiren kritik bir faktör olarak kabul edilmektedir. Yani Maslow'a göre fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasından sonra diğer bireylerin varlığı ile ortaya çıkan sosyalleşme ihtiyacı bireyin kendini iyi hissetmesi ve ilişkilerini düzenlemesi açısından oldukça önem arz etmektedir. Diğer bir teori ise Alderfer (1972) tarafından ortaya atılan ERG teorisidir. Alderfer'in (1972) ERG teorisi bu hiyerarşiyi daha esnek bir çerçevede ele alır. Teoride yer alan üç ana ihtiyaçtan biri olan *ilişkisel ihtiyaçlar* (Relatedness), bireyin başkalarıyla bağ kurma, kabul görme, değerli hissetme ve duygusal destek alma isteklerini kapsar. ERG teorisi, aidiyet ihtiyacının yalnızca varoluşsal değil, aynı zamanda bireyin gelişim süreciyle doğrudan bağlantılı olduğunu vurgular. Yetersiz ilişkisel ihtiyaçların karşılanması, motivasyon kaybına ve psikolojik sıkıntıya yol açabilir (Vo et al., 2022). Benzer olarak Alderfer'in ERG teorisinde aidiyet ihtiyacı, özellikle ilişkisel ihtiyaçlar kategorisi ile ilişkilidir. Bu ihtiyaçlar, bireylerin diğer insanlarla sağlıklı ilişkiler kurma, kabul edilme, başkaları tarafından değerli hissetme ve toplumsal bağlar kurma gereksinimini ifade eder. ERG teorisinde, aidiyet ihtiyacı bireylerin

sosyal bağlar kurmalarını ve bu bağlardan anlamlı ve tatmin edici bir şekilde beslenmelerini sağlar. Baumeister ve Leary'nin (1995) aidiyet ihtiyacı teorisiyle paralel olarak, ERG teorisi de aidiyetin insanların psikolojik iyilik hali ve motivasyonları için kritik bir ihtiyaç olduğunu savunur (Alderfer, 1972). Teori, bireylerin düzenli sosyal etkileşimler kurması ve bu etkileşimlerde kalıcı, olumlu ilişkiler içinde olması gerektiğini öne sürer. Karşılansız aidiyet ihtiyacı, yalnızlık, depresyon ve hatta ölümcül davranışlarla ilişkilendirilmiştir (Holt-Lunstad, 2022; Mellor et al., 2008). Yine benzer olarak öz belirleme (self-determination) kuramına göre de bireylerin sadece psikolojik iyi oluş süreçlerinin yanı sıra gelişimsel süreçlerde etkili olan ilişkililik ihtiyacı kapsamında değerlendirilmiştir. Bu ilişkililik ihtiyacına göre bireylerin diğer bireylerle olan ilişkilerinde kabul edilme istekleri olduğu belirtilmektedir. Bu kabul edilme istekleri, bireylerin katıldıkları gruplar içerisinde etkileşimde bulunma hissini onların kendilerini gerçekleştirme ve ruhsal sağlıkları açısından temel koşul olduğu belirtilmektedir (Deci & Ryan, 2000; Halmatov, 2007). Bu kuramlar genel olarak değerlendirildiğinde bireylerin diğer kişilerle olan ilişkilerde bulunma talepleri ait olma ihtiyacı bağlamında değerlendirilmektedir. Bu nedenle kişilerarası ilişkilerde ait olma ihtiyacının kaçınılmaz bir durum olduğu ifade edilebilir.

Bireylerin sosyal bağlar kurma ihtiyacı olarak görülen ait olma ihtiyacı, kişilik özellikleri açısından da oldukça önemli görülmektedir. Büyük Beş Kişilik Modeli'ne göre, dışadönüklük, sosyal etkileşime katılma eğilimi, enerji ve heyecan arayışıyla doğrudan ilişkilidir. Dışadönük bireyler, daha fazla sosyal etkinliğe katılır, ilişkilerde daha aktif rol alır ve aidiyet ihtiyaçlarını daha kolay karşılar (McCrae & Allik 2002; Roberts & Yoon, 2022). Uyumlu bireyler ise başkalarıyla uyum içinde olma, empati kurma ve iş birliği yapma eğilimindedir. Bu bireyler, grup içinde kabul görme arzusu taşırlar ve bu durum onların aidiyet ihtiyaçlarını güçlendirir (John vd., 2008; Wilmot & Ones, 2022). Bu kapsamda yapılan değerlendirmelere bakıldığında, bu bireysel farklılıklar bireylerin buldukları grup içerisinde kabul edilme arzuları ve iş birliği geliştirmeleri ile diğer üyelerin onları daha değerli ve olumlu değerlendirmelerine sebep olmaktadır (DeCremer & Leonardelli, 2003). Öte yandan, duygusal dengesizlik (nörotiklik) boyutunda yüksek olan bireyler, aidiyet ihtiyaçlarını karşılamada daha fazla zorluk çekebilir. Bu bireyler, reddedilme korkusu, sosyal karşılaştırma ve kabul edilme kaygısı nedeniyle ilişkilerde güvensizlik yaşarlar (Pickett et al., 2004; Unanue et al., 2022). Aidiyetin psikolojik etkileri, sosyal destek teorisiyle de güçlü bir şekilde ilişkilidir. Sosyal destek, stresle başa çıkmada koruyucu bir tampon görevi görür. Güçlü aidiyet duygusu yaşayan bireyler, olumsuz yaşam olaylarında daha az kaygı ve depresyon yaşarlar (Cacioppo & Cacioppo, 2014; Wang et al., 2018). Tersine, aidiyet eksikliği yalnızlık, sosyal kaygı ve depresyon gibi sorunlara yol açabilir. Özellikle genç yetişkinlerde, çevrim içi dünyada aidiyet arayışı artarken, bu bağların yüzeysel olması, gerçek anlamda psikolojik doyum sağlamayabilir (Holt-Lunstad, 2022).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Leary ve arkadaşlarının (2013) geliştirdiği Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanarak, bu psikolojik ihtiyacın kültürel farklılıklar doğrultusunda nasıl algılandığını incelemektir. Bu ölçek uyarlama çalışması birinci çalışma (ölçeğin faktör yapısının belirlenmesi) ve ikinci çalışma (elde edilen ölçek maddeleri için uyum değerlerinin test edilmesi) şeklinde iki ana çalışma olarak gerçekleştirilmiştir. Birinci çalışmada açımlayıcı faktör analizi uygulanarak faktör yapısı belirlenirken, ikinci çalışmada ise doğrulayıcı faktör analizi uygulanarak faktörlerin uyum değerleri test edilmiştir. Ayrıca elde edilen bulgular literatür bağlamında tartışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Yapılan araştırmalarda, aidiyet ihtiyacı giderek daha fazla sosyal etkileşimleri ve ruh sağlığını şekillendiren dinamik bir güç olarak kabul edilmektedir. Özellikle aidiyet, kolektif kimliği, sosyal uyumu ve refahı teşvik etmede önemli bir unsur olarak görülmektedir (Haslam et al., 2019). Aidiyetin farklı kültürler ve sosyal bağlamlarda nasıl işlediğini anlamak, psikolojik etkisine dair daha derin içgörüler elde etmek için önemlidir. Kültürel bağlamda aidiyet ihtiyacı, bireylerin sosyal etkileşimlere nasıl yaklaştığını ve bu etkileşimlerden nasıl duygusal doyum elde ettiğini etkileyebilir. Bu nedenle, Türkiye toplumunda bireylerin ait olma ihtiyacını ölçebilmek için daha güncel bir çalışmaya ihtiyaç duyulduğundan Leary ve arkadaşlarının (2013) geliştirdiği ölçeğin Türk kültürüne uyarlanması ve kültürel farklılıkları göz önünde bulundurmaktan açısından önemlidir.

2. BİRİNCİ ÇALIŞMA YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Bu çalışma Türkiye'de farklı devlet üniversitelerinde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırmaya yaşları 18 ile 59 arasında değişen toplam 453 kişi katılmıştır ($Or_{yas} = 22.05$, $SS = 4.56$). Katılımcıların 356'sı (%78.6) kadın, 97'si (%21.4) erkektir ve katılımcılar araştırmaya kolay örnekleme yöntemi ile dahil edilmiştir. Araştırmanın öncesinde bütün katılımcılara çalışma ile ilgili bilgilerin de yer aldığı bir bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur ve formu onaylayan katılımcılar araştırmaya dahil edilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları ve Süreci

2.2.1 Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların cinsiyet ve yaş gibi demografik bilgilerini saptamak amacıyla kişisel bilgi formu oluşturulmuştur.

2.2.2. Ait Olma İhtiyacı Ölçeği

Ait Olma İhtiyacı Ölçeği Leary ve arkadaşları (2013) tarafından ait olma ihtiyacı düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiş 10 maddeli (örn., güçlü bir "ait olma" ihtiyacına sahibim) tek boyutlu bir ölçektir. Ölçek 5'li Likert tipindedir ($1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Kesinlikle katılıyorum$).

2.2.3. Temel Kişilik Özellikleri Envanteri

Temel Kişilik Özellikleri Envanteri Gençöz ve Öncül (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li Likert tipindedir ($1 = Hiç uygun değil, 5 = Çok uygun$) ve 45 maddeden oluşmaktadır. Ölçek dışadönüklük, sorumluluk, uyumluluk, duygusal tutarsızlık (nevrotisizm), deneyime açıklık ve olumsuz değerlik olmak üzere 6 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğe ilişkin olarak bu çalışmada hesaplanan güvenilirlik katsayıları Tablo 2'de gösterilmiştir.

2.2.4. Psikolojik Dışlanma Ölçeği

Psikolojik Dışlanma Ölçeği Gilman ve arkadaşları (2013) tarafından ergenlerde dışlanma düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir ve Sertelin-Mercan (2016) tarafından Türkçeye adapte edilmiştir. Psikolojik Dışlanma Ölçeği ergenler için geliştirilmiştir ve Türkçe adaptasyon çalışması da ergenlerle yürütülmüştür. Ancak Kavaklı (2018) çalışmasında ölçeğin üniversite öğrencileri için de kullanılabileceğini ve psikometrik özelliklerinin uygun olduğunu belirtmiştir (Kavaklı ve Aydın, 2024). Ölçek toplam 11 maddeden (örn., başkaları genellikle sohbet esnasında beni görmezden gelirler) oluşmaktadır ve 5'li Likert tipindedir ($1 = Hiçbir zaman, 5 = Her zaman$). Ölçeğin görmezden gelinme ve dışlanma olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır. Ölçeğe ilişkin olarak bu çalışmada hesaplanan güvenilirlik katsayıları Tablo 2'de gösterilmiştir.

2.2.5. Genel Aidiyet Ölçeği

Genel Aidiyet Ölçeği Malone ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilmiştir ve Duru (2015) tarafından Türkçeye adapte edilmiştir. Ölçek 7'li Likert tipindedir ($1 = Kesinlikle katılmıyorum, 7 = Tamamen katılıyorum$). Ölçek toplamda 12 maddeden (örn., insanlarla bir arada iken, onlarla birlikte olduğumu hissediyorum) ve kabul edilme ve reddedilme olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Ölçek ayrıca toplam bir genel aidiyet puanı da vermektedir. Ölçeğe ilişkin olarak bu çalışmada hesaplanan güvenilirlik katsayıları Tablo 2'de gösterilmiştir.

2.2.6. UCLA Yalnızlık Ölçeği

UCLA Yalnızlık Ölçeği, bireylerin yalnızlık düzeylerini ölçmek amacıyla Russell ve arkadaşları (1978) tarafından geliştirilmiştir. Daha sonra Russell ve arkadaşları (1980) tarafından gözden geçirilerek 20 maddelik son halini almıştır. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenilirlik çalışması ise Demir (1989) tarafından yapılmıştır. Ölçek dörtlü Likert tipindedir ($1 = ben bu durumu hiç yaşamam, 4 = ben bu durumu sık sık yaşarım$) ve 20 maddeden oluşmaktadır (örn., Kendimi tek başımaymışım gibi hissetmiyorum). Ölçeğe ilişkin olarak bu çalışmada hesaplanan güvenilirlik katsayıları Tablo 2'de gösterilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin uyarlama sürecinde ilk olarak ölçeği geliştiren kişilerle (Mark Leary) e-posta aracılığı ile iletişime geçilerek ölçeğin kültürümüze uyarlanması için gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra çalışmaya başlamadan önce Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır (Onay Tarihi: 22/04/2024, Karar No: 2024/4). Sonraki süreçte ise ölçeğin orijinal formu, iyi düzeyde İngilizce bilen ve alanda uzman 3 öğretim üyesi tarafından Türkçeye çevrilmiş ve daha sonra psikoloji alanında uzman farklı 2 öğretim üyesi tarafından geri İngilizceye çeviri işlemleri yapılarak Türkçe ve İngilizce formlar tutarlılık açısından değerlendirilmiştir. Daha sonra anlam ve dil bilgisi açısından uygun kavramı karşılayıp karşılamadığını belirlemek için Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin Türkçe formunda yer alan maddeler uzmanlar (iki sosyal psikolog, bir sosyolog ve bir Türk dili uzmanı) tarafından ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda yapılan düzeltmelerin ardından ölçeğin Türkçe formunun son şekline karar verilmiştir. Elde edilen ölçeğin Türkçe formu için pilot çalışma yapılarak ölçeğin anlaşılabilirliği test edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada veriler Google Form aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Veri toplama amacıyla kullanılan ölçme araçları çevrim içi olarak sıra etkisi de dikkate alınarak hazırlanmıştır. Her bir ölçek farklı sıralarda katılımcılara sunulmuştur. Çalışma öncesinde bütün katılımcılara okumaları ve onaylamaları amacıyla, bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur. Gönüllü olan katılımcılar bu formu onaylamıştır. Araştırmadan elde edilen veriler açık erişimli bir istatistik programı olan JASP ile analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Açıklayıcı Faktör Analizi

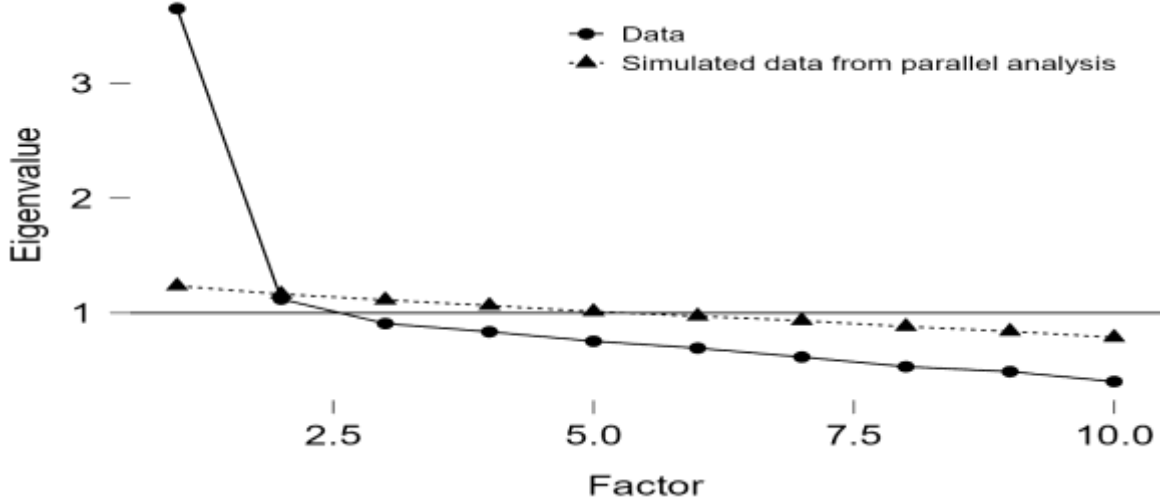
Açımlayıcı faktör analizi açık erişimli bir istatistik programı olan JASP ile yürütülmüştür. İlk olarak Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin maddelerinde kayıp veri olup olmadığı incelenmiştir ve kayıp veri olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca veriler normal dağılım varsayımı açısından da incelenmiştir. Bu amaçla kullanılan ölçeklere dair çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmıştır. Tüm değerlerin +/-2 aralığında olduğu ve verilerin normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (George ve Mallery, 2016). Daha sonra elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's sphericity test değerleri incelenmiştir. Sonuçlar her iki değer de kabul edilebilir olduğunu ve verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir (KMO = 0.86, Bartlett's $\chi^2(45) = 1012.20$, $p < .001$) (Büyüköztürk, 2011). Açımlayıcı faktör analizi maksimum olabilirlik (maximum likelihood) ve oblimin döndürme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin boyut düzeyini belirlemek için paralel analiz yöntemi (Horn, 1965; Kahn, 2006; Lance vd., 2006) ve yamaç birikintisi grafiğine bakılarak faktör sayısı belirlenmiştir (Kılıç ve Uysal, 2021). Paralel analiz ve yamaç birikintisi grafiğine ilişkin yapılan değerlendirmeler sonucunda ölçeğin, orijinal versiyonunda olduğu gibi tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir (bakınız Şekil 1). Tek faktörlü yapılarda toplam açıklanan varyans oranının en az %30 olması gerektiği belirtilmektedir. (Büyüköztürk, 2020). AFA'dan sonra elde edilen faktör yapısının uyum değerleri test edilmiş ve tek faktörlü yapı toplam varyansın %30'unu açıklamaktadır (model uyumu: $\chi^2 = 111.38$, $sd = 35$, $\chi^2/sd = 3.18$, $p < .001$, CFI = 0.92, TLI = 0.90, RMSEA = [%90 GA] = 0.07 [0.055, 0.084], SRMR = 0.05). Ölçeğin tek faktörlü yapısına dair güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach Alpha ve McDonald Omega güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır (Toplam AİİÖ skoru: $\alpha = .80$, $\omega = .80$; $Ort_{AİİÖ} = 3.12$, $SS = 0.64$).

Tablo 1.*Ait olma ihtiyacı ölçeği'ne dair faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları*

Maddeler	Faktör Yüğü	Madde Toplam Test Korelasyonları
1. Diğer insanlar beni kabul etmese bile bu durum beni rahatsız etmez. (T)	-.385	.309
2. Diğer insanların benden kaçınmalarına veya beni reddetmelerine neden olacak şeyler yapmamaya çalışırım	.482	.416
3. Başkalarının beni önemseyip önemsemediği konusunda genellikle endişelenirim.	.683	.535
4. İhtiyaç duyduğumda başvurabileceğim insanların olduğunu hissetmeye ihtiyacım var.	.480	.470
5. Diğer insanların beni kabul etmesini isterim.	.670	.528
6. Yalnız olmayı sevmem.	.397	.379
7. Arkadaşlarımla uzun süre görüşmemek beni rahatsız eder.	.386	.375
8. Güçlü bir "ait olma" ihtiyacına sahibim.	.459	.440
9. Diğer insanların planlarına dahil edilmediğim zaman bu beni çok rahatsız eder.	.664	.537
10. Başkalarının beni kabul etmediğini hissettiğimde duygularım kolayca incinir.	.772	.552
Açıklanan Varyans	%30.1	

Not. T:Ters madde

Tablo 1'den de takip edilebileceği gibi Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nde yer alan maddelerin faktör yükleri .39 ve .77 arasında değişmektedir. Maddelerin madde toplam test korelasyonları da .31 ile .55 arasında değişmektedir. Madde toplam korelasyonların 0.5 üzerinde olması iyi düzeyde uyumu gösterirken 0.3 olması ise kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir (Eisen vd., 1979; Field, 2006; McHorney vd., 1994). Bu çalışmadaki değerlere bakıldığında ilgili değerlerin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu görülmektedir.

Şekil 1. Paralel analiz grafiği

3.2. Yakınsak ve Ayırıcı Geçerlik

Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin yakınsak ve ayırıcı geçerliğini (yapı geçerliğini) incelemek amacıyla Ait Olma İhtiyacı Ölçeği ile Genel Aidiyet Ölçeği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Her iki ölçeğin maddeleri ile aynı anda açımlayıcı faktör analizi yürütülmüştür (maksimum olabilirlik ve oblimin döndürme). Faktör sayısını belirlemek amacıyla paralel analiz kullanılmıştır. Ölçeklerden biri beşli diğeri yedili Likert türünde olduğu için bütün maddelerin ilk olarak z skorları hesaplanmıştır ve veriler standartlaştırılmıştır. Bu işlemin ardından açımlayıcı faktör analizi yürütülmüştür. Her iki ölçek kullanılarak yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nde yer alan maddelerin hepsi birinci faktör olarak yüklenmiştir. Genel aidiyetin kabul edilme ve reddedilme boyutu maddeleri ise ikinci ve üçüncü faktöre yüklenmiştir (model uyumu: $\chi^2 = 340.17$, $sd = 168$, $\chi^2/sd = 2.02$, $p < .001$, $CFI = 0.94$, $TLI = 0.92$, $RMSEA = [\%90 GA] = 0.05 [0.04, 0.055]$, $SRMR = 0.03$). Bu sonuç bu çalışma kapsamında Türkçeye adapte edilen Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin Genel Aidiyet Ölçeği ile teorik olarak ilişkili ancak konsept olarak farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Ait Olma İhtiyacı Ölçeği genel aidiyetin kabul edilme ($r = .10$, $p < .05$) ve reddedilme ($r = .13$, $p < .01$) boyutu ile pozitif yönde anlamlı ilişkili bulunmuştur. Genel aidiyet toplam puanı ile ise ilişkili bulunmamıştır ($r = -.02$, $p = .632$). Bu sonuçlar Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin yakınsak ve ayırıcı geçerliğini desteklemektedir.

Tablo 2.

Ait olma ihtiyacı ölçeği ile diğer ölçümler arasındaki ilişkiler

	Ait Olma İhtiyacı	Ort	SS	Çarpıklık	Basıklık	α	ω
Yalnızlık	.05	37.15	10.38	.421	-.645	.89	.89
Görmezden gelinme	.21***	1.79	0.77	1.26	1.71	.86	.87
Sosyal dışlanma	-.01	2.58	0.70	.290	.170	.77	.78
Dışadönüklük	-.12**	3.41	0.78	-.146	-.390	.82	.82
Sorumluluk	-.01	3.67	0.67	-.225	-.061	.79	.79
Uyumluluk	.11*	4.20	0.65	-.784	.226	.86	.86
Duygusal tutarsızlık	.12*	2.88	0.69	.141	-.043	.74	.72
Deneyime açıklık	-.07	3.75	0.76	-.334	-.114	.81	.81
Olumsuz değerlik	.02	1.67	0.60	1.40	2.09	.69	.70
Kabul edilme	.10*	5.23	1.15	-.667	.125	.82	.82
Reddedilme	.13**	2.74	1.24	.580	-.399	.83	.84
Genel aidiyet	-.02	5.24	1.15	-.439	-.397	.87	.87

Not. Ort: Ortalama, SS: Standart sapma, α : Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı, ω : McDonald Omega güvenilirlik katsayısı

Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin yakınsak geçerliğini incelemek amacıyla, psikolojik dışlanma, kişilik özellikleri, yalnızlık arasındaki ilişkilere dair korelasyon analizleri yürütülmüştür. Tablo 2'den de takip edilebileceği gibi psikolojik dışlanma boyutunu yansıtan görmezden gelinme boyutu ile ait olma ihtiyacı pozitif yönlü anlamlı ilişkili bulunmuştur ($r = .21, p < .001$). Ancak sosyal dışlanma boyutu ile ilişkili bulunmamıştır ($r = -.01, p = .969$). Benzer şekilde ait olma ihtiyacı ile yalnızlık arasında da anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = .05, p = .315$). Ait olma ihtiyacının dışadönüklük ile negatif yönde ($r = -.12, p < .01$), uyumluluk ($r = .11, p < .05$) ve duygusal tutarsızlık ($r = .12, p < .05$) boyutları ile ise pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

4. İKİNCİ ÇALIŞMA YÖNTEM

4.1. Katılımcılar

Bu çalışma Türkiye'de iki farklı devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırmaya yaşları 18 ile 44 arasında değişen toplam 347 kişi katılmıştır ($Ort_{yaş} = 21.32, SS = 2.27$). Katılımcıların 257'si (% 74.1) kadın, 90'ı (% 25.9) erkektir ve katılımcılar araştırmaya kolay örnekleme yöntemi ile dahil edilmiştir. Araştırmanın öncesinde bütün katılımcılara çalışma ile ilgili bilgilerin de yer aldığı bir bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur ve formu onaylayan katılımcılar araştırmaya dahil edilmiştir.

4.2. Veri Toplama Araçları ve Süreci

4.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların cinsiyet ve yaş gibi demografik bilgilerini saptamak amacıyla kişisel bilgi formu oluşturulmuştur.

4.2.2. Ait Olma İhtiyacı Ölçeği

Ait Olma İhtiyacı Ölçeği Leary ve arkadaşları (2013) tarafından ait olma ihtiyacı düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiş 10 maddeli (örn., güçlü bir "ait olma" ihtiyacına sahibim) tek boyutlu bir ölçektir. Ölçek 5'li Likert tipindedir ($1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Kesinlikle katılıyorum$). Çalışma 1'de ölçeğin Türkçe formunun psikometrik özellikleri incelenmiştir ve tek faktörlü bir yapı gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca Çalışma 2'de Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .826, McDonald Omega güvenilirlik katsayısı ise .829 olarak hesaplanmıştır.

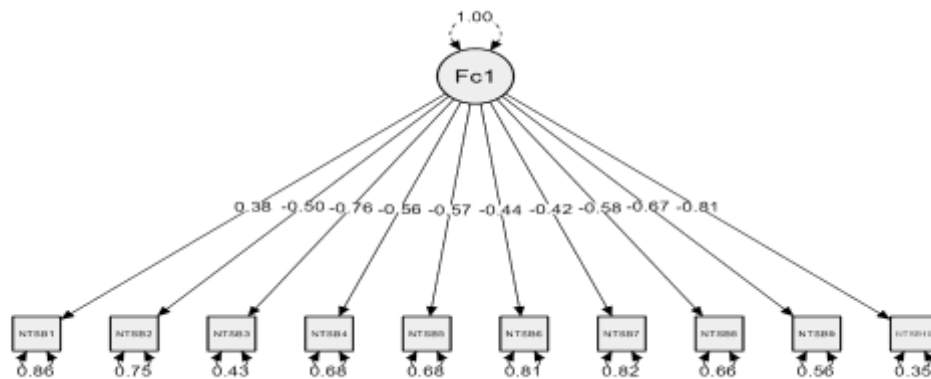
4.3. İşlem ve Veri Analizi

Çalışma öncesinde Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır (Onay Tarihi: 22/04/2024, Karar No: 2024/4). Araştırmada veriler Google Form aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Çalışma öncesinde bütün katılımcılara okumaları ve onaylamaları amacıyla, bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur. Gönüllü olan katılımcılar bu formu onaylamıştır. Araştırmadan elde edilen veriler açık erişimli bir istatistik programı olan JASP ile analiz edilmiştir.

5. BULGULAR

5.1. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Çalışma 1'de elde edilen tek faktörlü yapının test edilmesi amacıyla doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Test edilen modele ilişkin uyum indeksleri şu şekildedir: $\chi^2 = 122.99, sd = 35, \chi^2/sd = 3.51, p < .001, CFI = .91, NFI = .88, TLI = .88, IFI = .91, RMSEA = .08, SRMR = .05$. Bu sonuçlar ölçeğin tek faktörlü yapısının uygun olduğunu göstermektedir.

Şekil 2: Ait Olma İhtiyacı Ölçeği doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin ait olma ihtiyacı düzeylerini belirleyebilmek amacıyla Leary ve arkadaşları (2013) tarafından geliştirilen Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, ölçek uyarlama süreçleri doğrultusunda iki farklı çalışma yürütülmüştür. Alan yazın incelendiğinde uyarlama ölçeği araçlarında açımlayıcı faktör analizi yapılmadan doğrudan doğrulayıcı faktör analizinin yapılması gerektiği gibi bir anlayışın yanı sıra önce AFA daha sonra DFA gerçekleştirilmesinin daha uygun olduğu da belirtilmiştir (Brown, 2015; Schumacker & Lomax, 2010). Bu nedenle ölçek uyarlama sürecinde kültürel etki olarak yer alan dilsel geçerlilik etkisinin daha net ortaya konulabilmesi ve maddelerin tam anlamıyla bir yapı doğrultusunda oluşup oluşmadığını da belirlemek amacıyla öncelikle ilk çalışmada açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Daha sonra ikinci çalışmada ise birinci çalışma sonucunda ulaşılan faktör yapısının test edilmesi amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yürütülmüştür. Açımlayıcı faktör analizi için 453 katılımcıdan elde edilen veriler kullanılarak gerekli analizler gerçekleştirilirken, doğrulayıcı faktör analizi için ise 347 katılımcıdan elde edilen veriler ile gerekli analizler gerçekleştirilmiştir. Yürütülen analizler sonucunda ölçeğin Türkçe formunun da tek faktörlü bir yapı sergilediği ve yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğu görülmüştür. Çalışma 1'de yürütülen açımlayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin orijinal yapısına benzer şekilde tek faktörlü bir yapının olduğunu göstermiştir. Çalışma 2'de yürütülen doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ise birinci çalışmada elde edilen tek faktörlü modelin desteklendiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Sosyal bir varlık olan insan için grup içerisinde yaşamak son derece önemlidir. Evrimsel yaklaşıma göre de bir gruba üye olmanın en önemli avantajlarından birisi ait olma ihtiyacının karşılanmasıdır (Baumeister ve Leary, 1995). Bu nedenle bireylerin ait olma ihtiyacının tatmin edilmesine yönelik bir güdüye sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca aidiyet ihtiyacının kişilerin psikolojik iyilik halleri (Mahamid et al., 2024; Van Ryzin et al., 2009) ve sosyal ilişkileri (Liu et al., 2020) ile de yakından ilişkili olduğu ifade edilebilir. Ait olma ihtiyacının ölçülmesi, söz konusu ve daha farklı değişkenlerle ait olmanın doğasını anlamayı kolaylaştırabilir. Literatürde de ait olma ihtiyacını ölçmeye yönelik her ne kadar farklı ölçüm araçları bulunsun da kültürel bağlamın da etkili olabileceği düşünülerek Ait Olma İhtiyacı Ölçeği Türkçeye adapte edilmiştir. Örneğin, Türkçeye de adapte edilen bu araştırmada da kullanılan Genel Aidiyet Ölçeği, bireylerin mevcut aidiyet düzeylerine yönelik bir ölçüm yapmaktadır (Duru, 2015; Malone et al., 2012). Ancak Leary ve arkadaşları (2013) tarafından geliştirilen ve bu çalışmada Türkçeye uyarlanan Ait Olma İhtiyacı Ölçeği bireylerin ait olma ihtiyaçlarının düzeyini başka deyişle ne düzeyde ait olma ihtiyacı hissettiklerine ilişkin bir ölçümdür. Örneğin, Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nden alınacak yüksek puan bireyin aidiyet ihtiyacının karşılanmadığına işaret etmektedir. Bu yönüyle, bireylerin ait olma ihtiyaçları düzeyinin belirlenebilmesi için bu ölçüm aracının önemli olduğu düşünülmektedir.

Ölçeğin yakınsak ve ayırıcı geçerliğini tespit etmek amacıyla Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin maddeleri ile Genel Aidiyet Ölçeği'nin maddeleri birleştirilerek açımlayıcı faktör analizi yürütülmüştür. Bu analiz sonucunda her iki ölçek de farklı faktörlerde toplanmıştır. Örneğin Ait Olma İhtiyacı Ölçeği maddeleri birinci faktöre, genel aidiyetin kabul ve reddedilme boyutları ise ikinci ve üçüncü faktöre yüklenmiştir. Bu da Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin Genel Aidiyet Ölçeği ile teorik olarak ilişkili olduğunu ancak konsept olarak farklı bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ayrıca Ait Olma İhtiyacı Ölçeği genel aidiyet toplam puanıyla ilişkili bulunmamıştır ancak kabul edilme ve reddedilme boyutlarıyla pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Ölçeğin yakınsak geçerliği tespit etmek amacıyla dışlanma, kişilik, yalnızlık ile ait olma ihtiyacı arasındaki ilişkiler de incelenmiştir. Psikolojik dışlanma ölçeğinin sosyal dışlanma olarak adlandırılacak boyutu ile ait olma ihtiyacı arasında ilişki bulunmamıştır. Ancak psikolojik dışlanma olarak ifade edilebilecek görmezden gelinme boyutu ile ait olma ihtiyacı arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Algılanan psikolojik dışlanma düzeyi yüksek olan bireyler düşük olanlara kıyasla ait olma ihtiyacına yönelik daha yüksek düzeyde bir tehdit algısına sahip olabilirler (Kavaklı, 2019). Dışlanma algısı yüksek olan kişiler ait olma ihtiyaçlarını tatmin etmeye yönelik bir güdüye sahiptirler (Williams, 2007, 2009). Bu nedenle yüksek düzeyde algılanan psikolojik dışlanmanın yüksek düzeyde ait olma ihtiyacı ile ilişkili olması makul görünmektedir. Alibri (2022) de çalışmasında ait olma ihtiyacı ile dışlanma arasında pozitif yönde ilişki olduğunu rapor etmiştir. Ayrıca Leary ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında da reddedilme duyarlılığı ile ait olma ihtiyacı arasında pozitif yönlü ilişki olduğu ifade edilmiştir.

Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin yakınsak geçerliği incelemek amacıyla yalnızlık ile ilişkisi de incelenmiştir. Leary ve arkadaşlarının (2013) çalışmasına benzer şekilde bu araştırmada da ait olma ihtiyacı ile yalnızlık arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuç ait olma ihtiyacının yalnızlık ile doğrudan ilişkili bir yapı olmadığını ve iki kavramın farklılıkları olduğunu göstermektedir. Ait olma ihtiyacının daha çok kişilerin sosyal bağlar kurma ve gruplara dahil olma yönündeki temel güdülerini ile ilişkili bir kavram olduğu (Baumeister & Leary, 1995), yalnızlığın ise kişilerin sosyal ilişkilerinde beklentilerinin karşılanmadığı ya da yeterli düzeyde olmadığı ya da mevcut sosyal ilişkilerle arzu edilen sosyal ilişkiler arasında tutarsızlık olduğu durumlarda ortaya çıkabilecek bir duygu durumu olabileceği söylenebilir (Perlman, 2004). Daha önce yapılan araştırmalar her ne kadar yalnızlık ile ait olma ihtiyacı arasında pozitif yönde ilişki bildirirse de (Mellor et al., 2008; Zhou et al., 2024) bu araştırmada elde edilen bulgular her iki yapının birbirinden bağımsız olabileceğine işaret etmektedir. Örneğin, ait olma ihtiyacı

yüksek olan bir birey kendisini yalnız hissetmeyebilir. Ait olma ihtiyacı yüksek olanların sosyal bağlar kurmaya yönelik yüksek düzeyde motivasyonları olabileceği için, bu güdünün söz konusu ihtiyacı karşılamaya yönelik çok sayıda fırsatın oluşmasına yardım edebileceği söylenebilir. Ayrıca yalnızlık düzeyi yüksek olanların ait olma ihtiyaçları her zaman yüksek düzeyde olmayabilir. Başka bir deyişle bazı kişiler sosyal bağları görece sınırlı olmasına rağmen bunu bir sorun olarak görmeyebilir ve eksikliğini daha az hissedebilir.

Bu çalışmada Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin yakınsak geçerliğini incelemek amacıyla beş faktörlü kişilik özellikleri ile olan ilişkisi de ölçeğin orijinal çalışmasına benzer şekilde incelenmiştir. Elde ettiğimiz bulgular ait olma ihtiyacı ile bazı kişilik özellikleri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Dışadönüklük ile ait olma ihtiyacı arasında negatif yönde, duygusal tutarsızlık ve uyumluluk ile ise pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ölçeğin orijinal çalışmasında Leary ve arkadaşları (2013) ait olma ihtiyacının uyumluluk, duygusal tutarsızlık ve dışadönüklük ile pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğunu bildirmişlerdir. Orijinal çalışmadan farklı olarak bu çalışmada ait olma ihtiyacı ile dışadönüklük arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Leary ve arkadaşları (2013) sosyal kabulün belirli bir düzeyde sosyallik gerektirebileceğini ve bu nedenle ait olma ihtiyacı yüksek olan kişilerin düşük olanlara kıyasla dışadönüklük özelliklerinin de yüksek olabileceğini ifade etmiştir. Bu çalışmada dışadönüklük ile negatif ilişki bulunmasının olası nedenleri kültürel faktörler, dilsel uyarılma süreci, bireylerin zaman içerisindeki sosyal ilişkilere dair algılarındaki değişimler olarak sıralanabilir. Ayrıca Türkiye'de sosyal ilişkiler ve aidiyet duygusu, tarihsel miras, aile yapısı, dini değerler, bölgesel kimlikler ve yerel topluluk dinamikleri gibi içsel faktörler tarafından derin şekilde biçimlenmektedir. Özellikle bazı bölgelerde yoğun olmakla beraber güçlü akrabalık bağları ve mahalle dayanışması, bireylerin kimliklerini ve sosyal ağlarını dış etkilere değil, yerel sosyal dokuya dayalı olarak inşa etmelerini sağlar. Dolayısıyla, Türkiye'de aidiyet, sıklıkla bir dışa karşı iç değil, bir paylaşılan yaşam dünyası temelinde inşa edilir. Bu da, sosyal bağların dışadönüklükten bağımsız, hatta dış etkileri saf dışı ederek dahi sürdürülebileceğini gösteriyor olabilir. Bu çalışma bağlamında dışadönük özelliği yüksek olan kişilerin halihazırda iyi sosyal ilişkileri olabileceği ve bu nedenle ait olma ihtiyacının görece daha düşük olabileceği ya da bunun bir sorun olarak görülmebileceği söylenebilir. Örneğin, Türkiye'deki sosyal ilişkilerin veya aidiyet algılarının dışadönüklükten bağımsız olarak nasıl şekillenebileceğine dair daha somut bir tartışma faydalı olabilir.

Duygusal tutarsızlık ve ait olma ihtiyacı arasındaki pozitif yönlü ilişkinin literatür ile uyumlu olduğu söylenebilir (Leary et al., 2013; Mazinani et al., 2021; Seehusen et al., 2013). Duygusal tutarsızlık düzeyi yüksek olan bireylerin reddedilme ve dışlanmaya karşı görece daha hassas olabileceği ve bu nedenle de daha yoğun bir şekilde ait olma ihtiyacı hissedebilecekleri söylenebilir. Nitekim dışlanma ile duygusal tutarsızlık arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu bildiren araştırmalar da bulunmaktadır (Kaya et al., 2017; Zhang & Dai, 2015). Kişilik özelliklerinden uyumluluk boyutu ile ait olma ihtiyacı arasında bulunan pozitif yönlü ilişki de beklenen bir sonuçtur. Nitekim Leary ve arkadaşları da (2013) benzer bir bulguyu rapor etmiştir. Uyumluluk özelliği yüksek olan bireyler görece sosyal ilişkilerde daha uyumlu ve iş birliğine açık olabilirler. Bu açıdan uyumluluk özelliği ait olma ihtiyacı yüksek olan kişilerin söz konusu ihtiyacını tatmin edebilmesi adına önemli bir faktör olarak düşünülebilir. Uyumluluk özelliği yüksek olan kişiler düşük olanlara kıyasla sosyal gruplara ve ait olma ihtiyaçlarının tatmin edilmesine olanak sağlayacak sosyal ilişkilere daha kolay dahil olabilir. Bu tür bireyler sosyal ilişkileri sürdürmek için de daha fazla motivasyona ve çabaya sahip olabilirler. Sonuç olarak bu araştırma Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun geçerliğini ve güvenilirliğini destekleyen kanıtlar ortaya koymaktadır ve ölçeğin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin yeterli düzeyde olduğu ve bu nedenle kabul edilme ve ait olma arzusundaki bireysel farklılıkları incelemek için araştırmacılara geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı sunulduğu söylenebilir. Leary ve arkadaşlarının da (2013) ifade ettiği gibi insan davranışlarının önemli bir kısmı başkaları tarafından kabul görme arzusuna dayandığı için ait olma ihtiyacı ve motivasyonu daha fazla araştırma için önemli bir yapı sunmaktadır.

Bu çalışmanın güçlü yönlerinden birinin geçerlik ve güvenilirlik için kapsamlı bir yöntem izlenmesi olduğu söylenebilir. Ölçeğin faktör yapısını test etmek için farklı iki örneklem grubuyla hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizleri yürütülmüştür. Ancak bu çalışmanın da bazı sınırlılıklarının olduğu söylenebilir. İlk olarak bu araştırma kapsamında yürütülen her iki çalışmanın örnekleme de üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Üniversite öğrencileri de gelişimsel olarak ait olma ve sosyal bağlar kurma ihtiyacının yüksek düzeyde deneyimlenebileceği bir grup olabilir. Bu nedenle Ait Olma İhtiyacı Ölçeği'nin Türkçe formunun genel popülasyona genellenebilirliğinin görece sınırlı olabileceği söylenebilir. Gelecek araştırmalar da farklı yaş grupları ile yapılacak çalışmalarla da ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği test edilebilir. Ayrıca bu çalışma kesitsel tasarıma sahip bir araştırmadır. Bu nedenle araştırmada kullanılan değişkenler arasındaki ilişkilerden yola çıkarak nedensel bir çıkarımda bulunmak mümkün değildir. Bu araştırmada veriler öz bildirim yoluyla toplanmıştır ve katılımcıların sosyal olarak kabul edilebilir yanıtlar vermiş olma ihtimalleri de söz konusu olabilir. Bu nedenle bu çalışmada elde edilen sonuçların sözü edilen sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmesi ve ele alınması yararlı olabilir.

KAYNAKÇA

- Alabri, A. (2022). Fear of missing out (FOMO): The effects of the need to belong, perceived centrality, and fear of social exclusion. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2022(1), 4824256. <https://doi.org/10.1155/2022/4824256>
- Alderfer, C. P. (1972). *Existence, relatedness, and growth: Human needs in organizational settings*. Free Press.
- Allen, K. A. (2020). *The psychology of belonging*. Routledge.
- Allen, K. A. ve Bowles, T. (2012). Belonging as a Guiding Principle in the Education of Adolescents. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*, 12, 108-119.
- Allen, K. A., Kern, M. L., Rozek, C. S., McInerney, D. M. ve Slavich, G. M. (2021). Belonging: A review of conceptual issues, an integrative framework, and directions for future research. *Australian journal of Psychology*, 73(1), 87-102. <https://doi.org/10.1080/00049530.2021.1883409>
- Baumeister, R. ve Leary, M. (1995). The Need To Belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529.
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research*. Guilford publications.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (28. baskı). Pegem Akademi
- Cacioppo, J. T. ve Cacioppo, S. (2014). Social relationships and health: The toxic effects of perceived social isolation. *Social and personality psychology compass*, 8(2), 58-72. <https://doi.org/10.1111/spc3.12087>
- Cheek, J. M. ve Buss, A. H. (1981). Shyness and sociability. *Journal of Personality and Social Psychology*, 41(2), 330-339. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.41.2.330>
- Cohen, S. ve Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.98.2.310>
- De Cremer, D. ve Leonardelli, G. J. (2003). Cooperation in social dilemmas and the need to belong: The moderating effect of group size. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 7(2), 168-174
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Demir, A. (1989). UCLA Yalnızlık Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 14-18.
- Duru, E. (2015). Genel aidiyet ölçeğinin psikometrik özellikleri: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(44), 37-47.
- Eaton, L. G. ve Funder, D. C. (2003). The creation and consequences of the social world: An interactional analysis of extraversion. *European Journal of Personality*, 17(5), 375-395. <https://doi.org/10.1002/per.477>
- Eisen, M., Ware Jr, J. E., Donald, C. A. ve Brook, R. H. (1979). Measuring components of children's health status. *Medical Care*, 902-921
- Field, A. (2006). *Research methods II: Reliability analysis*. Sage Publications.
- Gençöz, T. ve Öncül, Ö. (2012). Examination of personality characteristics in a Turkish sample: Development of basic personality traits inventory. *The Journal of General Psychology*, 139(3), 194-216. <https://doi.org/10.1080/00221309.2012.686932>
- George, D. ve Mallery, P. (2016). *IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference*. (14th ed.). Routledge
- Gilman, R., Carter-Sowell, A., DeWall, C. N., Adams, R. E. ve Carboni, I. (2013). Validation of the ostracism experience scale for adolescents. *Psychological Assessment*, 25(2), 319-330.
- Göçener, D. (2010). *Üniversite öğrencilerinin güvenli bağlanma düzeyleri ile kişilerarası ilişki tarzları arasındaki ilişkiler*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Halmatov, S. (2007). *Türkiye'de eğitim görmekte olan yabancı uyruklu öğrenciler ile TC uyruklu öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarının karşılaştırılması olarak incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi
- Haslam, S. A., Haslam, C., Jetten, J., Cruwys, T. ve Bentley, S. (2019). Group life shapes the psychology and biology of health: The case for a sociopsychobio model. *Social and Personality Psychology Compass*, 13(8), e12490. <https://doi.org/10.1111/spc3.12490>
- Hill, C. A. (1987). Affiliation motivation: people who need people... but in different ways. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(5), 1008-1018. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.5.1008>
- Holt-Lunstad, J. (2022). *Social connection as a public health issue: The evidence and a systemic framework for prioritizing the "social" in social determinants of health*. *Annual Review of Public Health*, 43, 2.1-2.23.
- Horn, J. L. (1965). A rationale and test for the number of factors in factor analysis. *Psychometrika*, 30(2), 179-185. <https://doi.org/10.1007/BF02289447>
- John, O. P., Naumann, L. P. ve Soto, C. J. (2008). Paradigm shift to the integrative big five trait taxonomy. *Handbook of Personality: Theory and Research*, 3(2), 114-158.
- Kahn, J. H. (2006). Factor analysis in counseling psychology research, training, practice: Principles, advances, and applications. *The Counseling Psychologist*, 34(5), 684-718. <https://doi.org/10.1177/0011000006286347>

- Kavaklı, M. (2018). *Psikolojik dışlanma ile internet kullanma alışkanlıkları arasındaki ilişkide öz duyarlılığın aracı rolü* [Yüksek Lisans Tezi]. Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kavaklı, M. (2019). Psikolojik dışlanma ve sosyal dışlanma arasındaki farklılık: Benlik değeri, yalnızlık ve genel aidiyet duygusu üzerindeki etkileri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(20), 45-55.
- Kavaklı, M. ve Aydın, O. (2024). Algılanan psikolojik dışlanma ve sosyal dışlanma ile internet kullanma alışkanlıkları arasındaki ilişki: Öz duyarlılığın rolü. *Küllüye*, 5(2), 398-418. <https://doi.org/10.48139/aybukulluye.1389292>
- Kaya, C., Ataman, G. ve Aydın, B. Y. (2017). Workplace ostracism and work engagement: the moderating role of neuroticism. *International Journal of Business & Management*, 5(2), 17-28.
- Kelly, K. M. (2001). Individual differences in reactions to rejection. M. R. Leary (Ed.), *Kişilerarası reddedilme içinde* (ss. 291–315). Oxford University Press.
- Kılıç, A. F. ve Uysal, İ. (2021). Faktör çıkarma yöntemlerinin paralel analiz sonuçlarına etkisi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 926-942. <https://doi.org/10.24315/tred.747075>
- Lance, C. E., Butts, M. M. ve Michels, L. C. (2006). The sources of four commonly reported cutoff criteria: What did they really say?. *Organizational Research Methods*, 9(2), 202-220. <https://doi.org/10.1177/1094428105284919>
- Leary, M. R., Kelly, K. M., Cottrell, C. A. ve Schreindorfer, L. S. (2013). Construct validity of the need to belong scale: Mapping the nomological network. *Journal of Personality Assessment*, 95(6), 610-624. <https://doi.org/10.1080/00223891.2013.819511>
- Liu, S., Xiao, W., Fang, C., Zhang, X. ve Lin, J. (2020). Social support, belongingness, and value co-creation behaviors in online health communities. *Telematics and Informatics*, 50, 101398. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2020.101398>
- Luchetti, M., Terracciano, A., Aschwanden, D., Lee, J. H., Stephan, Y. ve Sutin, A. R. (2020). Loneliness is associated with risk of cognitive impairment in the Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 35(7), 794-801. <https://doi.org/10.1002/gps.5304>
- Mahamid, F., Veronese, G. ve Bdier, D. (2024). Trauma predicts the desire to migrate and psychological well-being via belongingness and quality of life among Palestinians. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/tra0001647>
- Malone, G. P., Pillow, D. R. ve Osman, A. (2012). The general belongingness scale (GBS): Assessing achieved belongingness. *Personality and Individual Differences*, 52(3), 311-316. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.10.027>
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review* 50(4), 370-396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- Mazinani, Z., Shakiba, S., Pourshahbaz, A. ve Vahedi, M. (2021). Five Factor Narcissism and threat to fundamental needs following social exclusion engendered by the Cyberball game. *Personality and Individual Differences*, 168, 110279. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110279>
- McCrae, R. R. ve Allik, I. (Eds.). (2002). *The five-factor model of personality across cultures*. Springer Science & Business Media.
- McHorney, C. A., Ware Jr, J. E., Lu, J. R. ve Sherbourne, C. D. (1994). The MOS 36-item Short-Form Health Survey (SF-36): III. Tests of data quality, scaling assumptions, and reliability across diverse patient groups. *Medical Care*, 32, 40-66.
- Mellor, D., Stokes, M., Firth, L., Hayashi, Y. ve Cummins, R. (2008). Need for belonging, relationship satisfaction, loneliness, and life satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 45(3), 213-218. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.03.020>
- Mercan, Ç. S. (2016). Ergenler için sosyal dışlanma ölçeği: Türkçe geçerlik ve güvenirliği. *HAYEF Journal of Education*, 13(2), 175-186.
- Nigar, F. (2014). *Ortaokul öğrencileri ile yatılı bölge ortaokul öğrencilerinin öznel iyi oluş ve temel psikolojik ihtiyaçlar düzeyinin karşılaştırması* [Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi
- Oyanedel, J. C. ve Paez, D. (2021). Social belongingness and well-being: International perspectives. *Frontiers in Psychology*, 12, 735507. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.735507>
- Perlman, D. (2004). European and Canadian studies of loneliness among seniors. *Canadian Journal on Aging/La Revue Canadienne Du Vieillessement*, 23(2), 181-188. <https://doi.org/10.1353/cja.2004.0025>
- Pickett, C. L., Gardner, W. L. ve Knowles, M. (2004). Getting a cue: The need to belong and enhanced sensitivity to social cues. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(9), 1095-1107. <https://doi.org/10.1177/0146167203262085>
- Roberts, B. W. ve Yoon, H. J. (2022). Personality psychology. *Annual Review of Psychology*, 73(1), 489-516. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-020821-114927>
- Russell, D., Peplau, L. A. ve Cutrona, C. E. (1980). The revised UCLA Loneliness Scale: Concurrent and discriminant validity evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(3), 472-480.

- Russell, D., Peplau, L. A. ve Ferguson, M. L. (1978). Developing a measure of loneliness. *Journal of Personality Assessment*, 42(3), 290-294. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4203_11
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Schumacker, R. E. ve Lomax, R. G. (2010). *Library of congress cataloging-in-publication data. A beginner's guide to structural equation modeling* (3rd ed.). NY: Routledge.
- Seehusen, J., Cordaro, F., Wildschut, T., Sedikides, C., Routledge, C., Blackhart, G. C., ... ve Vingerhoets, A. J. (2013). Individual differences in nostalgia proneness: The integrating role of the need to belong. *Personality and Individual Differences*, 55(8), 904-908. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.07.020>
- Shifron, R. (2010). Adler's Need to Belong as the Key for Mental Health. *Journal of Individual Psychology*, 66(1).
- Slaten, C. D., Ferguson, J. K., Allen, K. A., Brodrick, D. V. ve Waters, L. (2016). School belonging: A review of the history, current trends, and future directions. *The Educational and Developmental Psychologist*, 33(1), 1-15. <https://doi.org/10.1017/edp.2016.6>
- Unanue, J., Oriol, X., Oyanedel, J. C., Unanue, W. ve Gómez, M. (2022). Basic psychological needs satisfaction and frustration prospectively mediates the link between dispositional gratitude and life satisfaction: Longitudinal evidence from a representative sample in Chile. *Personality and Individual Differences*, 193, 111608. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.111608>
- Van Ryzin, M. J., Gravely, A. A. ve Roseth, C. J. (2009). Autonomy, belongingness, and engagement in school as contributors to adolescent psychological well-being. *Journal of Youth and Adolescence*, 38, 1-12. <https://doi.org/10.1007/s10964-007-9257-4>
- Vansteenkiste, M., Ryan, R. M. ve Soenens, B. (2020). Basic psychological need theory: Advancements, critical themes, and future directions. *Motivation and Emotion*, 44(1), 1-31. <https://doi.org/10.1007/s11031-019-09818-1>
- Vo, T. T. D., Tulliao, K. V. ve Chen, C. W. (2022). Work motivation: The roles of individual needs and social conditions. *Behavioral Sciences*, 12(2), 49. <https://doi.org/10.3390/bs12020049>
- Wang, J., Mann, F., Lloyd-Evans, B., Ma, R. ve Johnson, S. (2018). Associations between loneliness and perceived social support and outcomes of mental health problems: a systematic review. *BMC Psychiatry*, 18(1), 156. <https://doi.org/10.1186/s12888-018-1736-5>
- Williams, K. D. (2007). Ostracism. *Annual Review of Psychology*, 58, 425-452.
- Williams, K. D. 2009. Ostracism: A temporal need-threat model. M. Zanna (Eds.), *Advances in experimental social psychology* içinde (ss. 275-314). Academic Press.
- Wilmot, M. P. ve Ones, D. S. (2022). Agreeableness and its consequences: A quantitative review of meta-analytic findings. *Personality and Social Psychology Review*, 26(3), 242-280. <https://doi.org/10.1177/10888683211073007>
- Zhang, X. ve Dai, L. (2015). The relationship between neuroticism and experience of workplace ostracism in new employees. *Open Journal of Social Sciences*, 3(2), 80-87. <https://doi.org/10.4236/jss.2015.32011>
- Zhou, Z., Zhang, S., Kim, Y. K., Birditt, K. S. ve Fingerman, K. L. (2024). Need to belong, daily social engagement, and transient loneliness in late life. *Journal of Social and Personal Relationships*, 41(1), 115-136. <https://doi.org/10.1177/02654075231211617>

ÇALIŞMANIN ETİK İZİNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Gümüşhane Üniversitesi Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 22/04/2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: Karar No: 2024/4

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

1.yazarın araştırmaya katkı oranı %50, 2. yazarın araştırmaya katkı oranı %50'dir.

Yazar 1: Araştırmada özet, literatür, veri toplama, çeviri, analiz ve tartışma bölümlerine destek sunmuştur.

Yazar 2: Araştırmada özet, literatür, veri toplama, çeviri, analiz ve tartışma bölümlerine destek sunmuştur.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden bağlantı bulunmamaktadır. Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

EKLER

Ek-1. Ait Olma İhtiyacı Ölçeği

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Nadiren	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Diğer insanlar beni kabul etmese bile bu durum beni rahatsız etmez. (T)	1	2	3	4	5
2. Diğer insanların benden kaçınmalarına veya beni reddetmelerine neden olacak şeyler yapmamaya çalışırım	1	2	3	4	5
3. Başkalarının beni önemseyip önemsemediği konusunda genellikle endişelenirim.	1	2	3	4	5
4. İhtiyaç duyduğumda başvurabileceğim insanların olduğunu hissetmeye ihtiyacım var.	1	2	3	4	5
5. Diğer insanların beni kabul etmesini isterim.	1	2	3	4	5
6. Yalnız olmayı sevmem.	1	2	3	4	5
7. Arkadaşlarımla uzun süre görüşmemek beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5
8. Güçlü bir “ait olma” ihtiyacına sahibim.	1	2	3	4	5
9. Diğer insanların planlarına dahil edilmediğim zaman bu beni çok rahatsız eder.	1	2	3	4	5
10. Başkalarının beni kabul etmediğini hissettiğimde duygularım kolayca incinir.	1	2	3	4	5